

GEOGRAFIA

ÚVOD

V záujme skvalitnenia výučby geografie na základnej škole je dôležité, aby obsah predloženého vzdelávacieho programu rešpektoval reálne možnosti škôl a využiteľnosť poznatkov v bežnom živote. Jeho správne pochopenie a tvorivá aplikácia do pedagogickej praxe je základným predpokladom cieľavedomého rozvoja geografického myslenia a poznania Zeme u žiakov. Hlavným cieľom úprav tohto materiálu bolo redukovať, spresniť a sprehládnúť cieľové požiadavky na vedomosti, spôsobilosti a zručnosti žiakov z predmetu geografia tak, aby poskytl učiteľovi dostatočný priestor na hľadanie vlastných spôsobov prezentácie stanoveného učiva. Zároveň chcú v čo najväčšej miere podporiť individuálne preferencie učiteľa pri zavádzaní progresívnych učebných metód s podporu digitálnych technológií.

Vzdelávacie program pre predmet geografia je formálne rozdelený do dvoch blokov (stĺpcov), pričom v ľavom sú v bodoch stanovené učebné požiadavky na očakávané výkony žiakov v jednotlivých ročníkoch a v pravom je k nim priradený záväzný učebný obsah s názvoslovím. Očakávaný stupeň (hlbku) zvládnutia učiva vyjadrujú činnostné slovesá na začiatku formulácií výkonov. Vo všeobecnosti platí, že preferované výkony počítajú s aplikáciou vyšších myšlienkových operácií žiaka (aplikácia, analýza, hodnotenie, tvorba) stavajúcich do popredia záujmu jeho vlastné, aktívne vnímanie a poznávanie sveta. Takto postavené výkonové štandardy uprednostňujú využitie učebných metód skúmateľského (bádateľského) charakteru s orientáciou na aktívnu činnosť žiaka, pri ktorej si on sám tvorí nové významy predkladaných pojmov.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie o výnimočnosti a jedinečnosti planéty Zem. Pomáha správne pochopiť podstatu javov a procesov, ktoré na Zemi prebiehajú a uvedomiť si princípy, na ktorých je postavená existencia života. Štúdium geografie umožňuje žiakom spoznávať krajinu v celej svojej komplexnosti a zložitosti. Podporuje snahu porozumieť vzťahom medzi jednotlivými prvkami krajiny a chápať ich silnú vzájomnú previazanosť.

Základnou zručnosťou, rozvíjanou v geografii, je práca s mapovými podkladmi v tlačenej a digitálnej podobe. Vedieť mapu vyhľadať, čítať, pracovať s ňou, analyzovať jej obsah a interpretovať ho, orientovať sa v nej a podľa nej v neznámom prostredí, tvoria základ geografického myslenia a vzdelávania.

Dôkladné poznanie Zeme je nevyhnutnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je osobité. Od iných sa odlišuje typickým podnebím, rastlinstvom, živočíštvom, ale aj obyvateľmi s vlastným jazykom, kultúrou a spôsobom života. Tolerancia žiakov k inakosti predpokladá pochopenie podstaty príčin rôznorodosti a rozmanitosti jednotlivých krajín. Vyžaduje úctu k princípom demokracie a občianskej slobody, ktorých nerešpektovanie môže viesť k vojnovým konfliktom a globálnym katastrofám. Geografia zohráva v tomto smere nezastupiteľnú úlohu. Zdôrazňuje súvislosti a nie vždy jasnú prepojenosť príčin s dôsledkami. Formuje osobnosť mladého človeka upozorňovaním na podobnosť, ale aj zvláštnosti popisovaných regiónov, ktoré porovnáva so Slovenskom, pričom poukazuje na jeho výnimočnosť v kontexte Európy, či sveta.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- interpretujú mapy rôzneho druhu v digitálnej aj tlačenej podobe,
- prezentujú informácie o krajine v rôznych podobách (grafy, tabuľky, schémy, diagramy, fotografie, filmy a pod.),
- vyhľadajú, porovnajú, posúdia pravdivosť a zhodnotia dostupné informácie o krajine z rôznych informačných zdrojov,
- zdôvodnia rôznorodosť prírodných podmienok na Zemi a ich vplyv na život človeka,
- zaujmú postoj k najväčším problémom ľudstva a ponúknu vhodné riešenia,
- pochopia zložitnosť krajiny a silnú vzájomnú previazanosť jej prírodných a socioekonomických zložiek.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Planéta Zem

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiaci na konci 5. ročníka základnej školy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznajú základné prvky slnečnej sústavy na jednoduchom náčrte, ✓ opíšu zdanlivú dráhu Slnka a Mesiaca na oblohe (obrázkoch, náčrtoch), ✓ vysvetlia príčiny striedania dňa a noci na Zemi, ✓ určia podľa mapy časových pásem, kde na Zemi je viac hodín ako na Slovensku a kde menej, ✓ uvedú dôvody vzniku teplotných pásem na Zemi, ✓ vysvetlia striedanie ročných období, ✓ rozpoznajú na glóbose (mape) svetadiely a oceány na Zemi, 	<ul style="list-style-type: none"> vesmír, slnečná sústava (Slnko a osem planét, Mesiac) guľatý tvar Zeme dopad slnečných lúčov otáčanie Zeme severná a južná pologuľa obeh Zeme okolo Slnka priklonenie severnej a južnej pologule časové pásma svetadiely, svetový oceán

Zobrazovanie Zeme

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozlíšia na glóbose jednotlivé zemské pologule, ✓ určia vybrané miesto na mape pomocou geografických súradníc, ✓ porovnajú na mapách rôznych grafických mierok vzdialenosti, ✓ identifikujú na mape základné objekty v krajine (vedia „čítať“ obsah 	<ul style="list-style-type: none"> glóbus východná a západná pologuľa geografická sieť mapa, obsah mapy (mapové znaky, grafická mierka mapy)

<p>mapy), ✓ vyhľadajú konkrétne miesta na digitálnych mapách.</p>	<p>GPS</p>
--	------------

Cestujeme po Zemi

<p>Výkonový štandard</p>	<p>Obsahový štandard</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Porozprávajú podľa mapy a obrázkov o cestovaní vybraným pohorím: <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetlia (vlastnými slovami) príčiny vzniku pohorí, ✓ poznajú činitele, ktoré sa podieľajú na zarovnávaní pohorí, ✓ zhodnotia podľa mapy (glóbusu) rizikové zemetrasné oblasti na Zemi, ✓ zdôvodnia usporiadanie rastlinstva a živočíšstva podľa nadmorskej výšky (výškovú stupňovitosť). • Porozprávajú podľa mapy a obrázkov o cestovaní popri rieke od jej prameňa k ústiu: <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetlia vznik riek a jazier, ✓ opíšu, ako sa vytvárajú doliny (kaňony) a vodopády. • Porozprávajú o cestovaní balónom od rovníka do polárnych krajín: <ul style="list-style-type: none"> ✓ zosumarizujú zmeny v ovzduší so stúpajúcou výškou, ✓ vysvetlia vznik usporiadania rastlinstva a živočíšstva na Zemi do 	<p>pohoria, nížiny sopky, zemetrasenia doliny (kaňony), rieky, vodopády, jazerá podnebné pásma (teplé, mierne, studené), ovzdušie, oblaky výšková stupňovitosť, šírková pásmovitosť typy krajín (tropické dažďové lesy, savany, púšte, subtropická krajina, stepi, listnaté lesy mierneho pásma, ihličnaté lesy mierneho pásma, tundra, polárna krajina, vysokohorská krajina) ochrana prírody</p>

<p>pásiem (šírkovú pásmovitosť),</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ priradia k jednotlivým šírkovým pásmam dva typické rastlinné druhy a dva druhy živočíchov, ✓ na dvoch príkladoch zhodnotia význam ochrany prírodných pamiatok zapísaných v Zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO a ukážu ich na mape (glóbuse). 	
<ul style="list-style-type: none"> • Porozprávajú o cestovaní mestom a vidiekom: <ul style="list-style-type: none"> ✓ porovnajú životné podmienky ľudí žijúcich v meste a na vidieku, ✓ zhodnotia vplyv prírodných podmienok na rozmiestnenie obyvateľstva, ✓ na dvoch príkladoch zhodnotia význam ochrany kultúrnych pamiatok zapísaných v Zozname kultúrneho dedičstva UNESCO a ukážu ich na mape (glóbuse). 	<p>mestá, vidiecke sídla</p> <p>prírodné a kultúrne pamiatky zapísané v zozname UNESCO</p>

Geografické exkurzie a vychádzky

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vytýčia trasu geografickej exkurzie (vychádzky) a slovne opíšu jej priebeh, ✓ odhadnú vzdialenosti k zaujímavým bodom na mape (vrcholy, kultúrno-historické a prírodné pamiatky) a náročnosť prístupu k nim, ✓ pomocou prístroja GPS (mobilu) nájdu zaujímavé miesto. 	<p>turistické vybavenie, turistická mapa</p> <p>orientácia mapy, kompas</p> <p>členitosť terénu, nadmorská výška, záujmové body, vrcholy s výhľadom, turistické značky, smerovník</p> <p>Geocaching, GPS</p>

Austrália a Oceánia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiaci na konci 6. ročníka základnej školy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opíšu polohu a pobrežie Austrálie z mapy (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány) („čítanie“ mapy), ✓ vysvetlia príčiny vzniku suchých oblastí v centrálnej a západnej časti Austrálie a celkový nedostatok vlhky a pitnej vody na území svetadielu, ✓ zdôvodnia jedinečnosť rastlinných a živočíšnych spoločenstiev v Austrálii, ✓ uvedú dva príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v Austrálii, ✓ rozlíšia pevninské, sopečné a koralové ostrovy Oceánie, ✓ porovnajú životné podmienky obyvateľov Austrálie a Nového Zélandu, 	<p>Austrália Tasmánia obratník Kozorožca Veľká koralová bariéra Veľké predelové vrchy, Austrálske Alpy, plošiny, nížiny, púšte, Uluru Eyrovo jazero, Murray, Darling, podzemná voda rastlinné pásma, živočíchy Tichý oceán, Tasmanove more Polynézia, Melanézia, Mikronézia Nový Zéland, Havajské ostrovy</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotia vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Austrálie, ✓ vysvetlia dôvody vysokého stupňa urbanizácie Austrálie, ✓ zostavia tabuľku 5 najväčších miest Austrálie podľa tematickej mapy („čítanie“ mapy), ✓ rozlíšia základné odvetvia hospodárstva, 	<p>Austrálsky zväz Sydney, Melbourne, Perth, Canberra rozmiestnenie obyvateľstva, hustota zaľudnenia, prísl'ahovalectvo, pôvodní obyvatelia Austrálie (aborigénci) pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ identifikujú najdôležitejšie odvetvie hospodárstva Austrálie, ✓ posúdia možnosti hospodárskeho využitia najväčších ostrovov Oceánie, ✓ zdôvodnia zaradenie jednej z pamiatok Austrálie do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukážu ju na mape, 	
--	--

Polárne oblasti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ opíšu polohu Antarktídy voči ostatnými kontinentom a oceánom („čítanie“ mapy), ✓ zdôvodnia pokrytie územia Antarktídy najväčším pevninským ľadovcom, ✓ vysvetlia striedanie polárneho dňa a noci v polárnych oblastiach, ✓ zhodnotia ekologické riziká hospodárskeho využitia polárnych oblastí, 	<p>Antarktída, Arktída</p> <p>Grónsko</p> <p>Severný ľadový oceán, Južný oceán</p> <p>severný polárny kruh, južný polárny kruh</p> <p>pevninské ľadovce</p> <p>polárne stanice, hrozba znečistenia, globálne otepľovanie</p>

Amerika – Nový svet

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedzia polohu Ameriky voči ostatným kontinentom a oceánom (čítanie mapy), ✓ opíšu z mapy pobrežie Ameriky (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány). („čítanie“ mapy), 	<p>Amerika</p> <p>rovník, obratníky</p> <p>Severná Amerika, Južná Amerika</p> <p>Malé Antily, Veľké Antily</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetlia vznik najdlhšieho pásma pohorí na svete na západe Ameriky, ✓ zdôvodnia veľký počet sopiek a seizmicky aktívnych oblastí v Amerike, ✓ popíšu oblasti ohrozené činnosťou tornád a hurikánov, ✓ zdôvodnia rozdiely v podnebí západných a východných oblastí Ameriky, ✓ porovnajú typy krajiny v Amerike a Austrálii, ✓ uvedú tri príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov v Amerike, ✓ zdôvodnia jedinečnosť a unikátnosť Amazonského dažďového pralesa, ✓ odôvodnia zaradenie dvoch pamiatok Ameriky do Zoznamu prírodného dedičstva UNESCO a ukážu ich na mape, 	<p>Kordillery, Andy, Apalačské vrchy, Brazílska vysočina sopky, zemetrasenia</p> <p>Mississippská nížina, Atlantická nížina, Orinocká nížina, Laplatská nížina</p> <p>hurikány, tornáda</p> <p>Mississippi, Missouri, Veľké kanadské jazerá, Amazonka, Orinoco, Uruguaj, Parana, Titicaca</p> <p>typy krajiny</p> <p>prírodné pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ opíšu priebeh objavovania a osídľovanie Ameriky, ✓ vysvetlia dôvody veľkej kultúrnej rôznorodosti obyvateľstva Ameriky, ✓ popíšu proces urbanizácie a uvedú jej príklady, ✓ uvedú príčiny vysokej urbanizácie Ameriky, ✓ z obsahu tematickej mapy vytvoria zoznam desiatich najväčších miest Ameriky („čítanie“ mapy), 	<p>obyvateľstvo Ameriky, pôvodní obyvatelia, prisťahovalci (Angličania, Francúzi, Španieli, Portugalci, Afričania), miešanci, kresťanstvo</p> <p>Mexiko, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Buenos Aires, Lima, New York, Chicago, Los Angeles, Toronto, Rio de Janeiro, Atlanta, Miami, Montreal, Washington, Ottawa</p> <p>hospodárstvo Ameriky</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotia vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Ameriky, ✓ určia dve najdôležitejšie odvetvia hospodárstva štátov Severnej Ameriky, ✓ uvedú najvýznamnejšiu poľnohospodársku plodinu, ktorá sa pestuje v rôznych regiónoch Ameriky, ✓ zdôvodnia výnimočnosť postavenia USA v Amerike aj vo svete, ✓ porovnajú hospodársku vyspelosť štátov Ameriky, ✓ uvedú dva problémy, ktorým v súčasnosti čelí hospodárstvo USA. 	<p>USA Kanada Mexiko a štáty Strednej Ameriky Južná Amerika Latinská Amerika Brazília Argentína</p>
---	---

Afrika

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiaci na konci 7. ročníka základnej školy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedzia polohu a opíšu pobrežie Afriky z mapy (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány) („čítanie“ mapy), ✓ zdôvodnia vplyv pasátov na vznik afrických púští a polopúští, ✓ vysvetlia príčiny rovnomerného rozloženia podnebných pásem vo vzťahu k rozšíreniu rastlinstva a živočíšstva v Afrike, ✓ porovnajú prírodné podmienky v štyroch podnebných pásmach Afriky, ✓ uvedú dva príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v jednotlivých krajinných pásmach Afriky, 	<p>Afrika Madagaskar, Somálsky polostrov Guinejský záliv, Stredozemné more, Červené more, Gibraltársky prieliv rovník, obratníky panvy, pohoria, plošiny, púšte Sahara, Namib, Atlas, Kilimandžáro pasáty Níl, Kongo, Niger rastlinné pásma, živočíchy</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhrnú dôvody rozdielov v zaľudnení najbližšieho okolia najväčších riek Afriky, ✓ zhodnotia vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Afriky, ✓ uvedú príčiny častých národnostných a náboženských sporov a konfliktov medzi národmi žijúcimi v Afrike, ✓ vysvetlia dôvody nízkeho podielu obyvateľov žijúcich v mestách, ✓ v obsahu tematickej mapy identifikujú štyri najzaľudnenejšie oblasti Afriky a mestá s viac ako 5 miliónom obyvateľov („čítanie“ mapy), ✓ zhodnotia hospodársku vyspelosť jednotlivých oblastí Afriky, ✓ uvedú tri závažné problémy sužujúce obyvateľov v jednotlivých regiónoch Afriky, ✓ zdôvodnia zaradenie jednej z pamiatok Afriky do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukážu ju na mape, 	<p>oblasti Afriky Káhira, Lagos, Johannesburg, Kinshasa Juhoafrická republika Keňa Egypt Nigéria rozmiestnenie obyvateľstva, hustota zaľudnenia národnostné zloženie hospodárstvo a nerastné suroviny problémy obyvateľstva Afriky pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>
--	---

Ázia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedzia polohu Ázie voči ostatným kontinentom a oceánom (čítanie mapy), ✓ opíšu z mapy pobrežie a povrch Ázie (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány, povrchové celky), („čítanie“ mapy), ✓ poznajú príčiny veľkej členitosti povrchu Ázie, 	<p>Ázia Filipíny, Japonské ostrovy, Kamčatka, Veľké Sundry, Predná India, Zadná India, Malá Ázia, Arabský polostrov, Kórejský polostrov, Cyprus Suezský prielav, Červené more, Beringov prieliv, Kaspické</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zdôvodnia veľký počet sopiek a seizmicky aktívnych oblastí v pobrežných oblastiach Ázie („Ohnivý kruh“), ✓ vysvetlia prúdenie monzúnov, ✓ identifikujú na mape oblasti Ázie, ktoré sú monzúnmi ovplyvňované, ✓ zdôvodnia rozdiely v podnebí vnútrozemských a pobrežných oblastí Ázie, ✓ objasnia príčiny rozdielov v množstve tečúcej vody počas roka v korytách najdlhších riek Ázie, ✓ vymedzia podľa mapy povodia najväčších ázijských riek a zaradia ich do úmorí a bezodtokových oblastí, ✓ identifikujú na mape oblasti Ázie ohrozované tajfúnmi a cunami, ✓ zhrnú odlišnosti a podobnosť priestorového rozloženia rastlinstva a živočíšstva v Ázii a v Amerike, ✓ uvedú päť príkladov typických rastlinných a živočíšnych druhov v Ázii, 	<p>more, Bajkal, Mŕtve more, Aralské jazero</p> <p>Chang–Jiang, Huang He, Ob, Mekong, Jenisej, Ganga, Brahmaputra, Eufrat, Tigris</p> <p>Himaláje, Tibetská náhorná plošina, Pamír, Mount Everest, Kaukaz, Ural</p> <p>Západosibírska nížina, Indogangská nížina, Veľká čínska nížina</p> <p>monzúny, tajfúny, cunami</p> <p>typy krajiny</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetlia dôvody veľkej kultúrnej a náboženskej rôznorodosti obyvateľstva Ázie, ✓ zdôvodnia príčiny napätia a nestability v Ázii a identifikujú regióny, ktoré sú nimi ohrozené, ✓ uvedú príčiny rýchleho rastu počtu obyvateľov Ázie, 	<p>obyvateľstvo Ázie</p> <p>Bombaj, Šanghaj, Dillí, Beijing (Peking), Soul, Tokio</p> <p>kresťanstvo, hinduizmus, judaizmus, islam, budhizmus</p> <p>hospodárstvo Ázie</p> <p>Čína</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ pomocou tematickej mapy opíšu najhustejšie a najredšie osídlené oblasti Ázie, ✓ zhodnotia vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Ázie, ✓ pomocou tematickej mapy vytvoria zoznam desiatich najväčších miest Ázie („čítanie“ mapy), ✓ zdôvodnia veľké rozdiely v hospodárskej vyspelosti štátov Ázie a jej regiónov, ✓ uvedú dve najvýznamnejšie hospodárske odvetvia v rozvinutých a dve v menej rozvinutých štátoch Ázie, ✓ poznajú dôsledky vysokej závislosti štátov z oblasti Perzského zálivu na ťažbe a vývoze ropy, ✓ uvedú príčiny náboženských sporov a dlhodobých konfliktov medzi štátmi v juhozápadnej Ázii, ✓ zdôvodnia výnimočnosť postavenia Číny, Indie a Japonska v Ázii aj vo svete, ✓ uvedú tri závažné problémy sužujúce obyvateľov jednotlivých regiónov Ázie, ✓ odôvodnia zaradenie troch pamiatok Ázie do Zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO a ukážu ich na mape. 	<p>India</p> <p>Japonsko</p> <p>Indonézia</p> <p>Turecko</p> <p>Izrael</p> <p>ázijské tigre, elektronika, ropa</p> <p>pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>
---	--

Európa

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiaci na konci 8. ročníka základnej školy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymedzia polohu a opíšu pobrežie Európy z mapy (zálivy, ostrovy, polostrovy, moria, oceány) („čítanie“ mapy), ✓ identifikujú na mape najväčšie pohoria a nížiny Európy, ✓ vysvetlia vplyv Severoatlantického prúdu a prevládajúceho západného prúdenia vzduchu na vznik podnebných pásem Európy, ✓ vymedzia podľa mapy povodia najväčších európskych riek a zaradia ich do úmorí, ✓ zdôvodnia rozmiestnenie jednotlivých typov krajín na území Európy, ✓ poznajú výrazný vplyv ľadovcov na formovaní povrchu Európy, ✓ porovnajú prírodné podmienky východnej Európy s ostatnými európskymi regiónmi, ✓ vysvetlia dôsledky dlhodobého vplyvu človeka na pôvodnú prírodnú krajinu v Európe, ✓ uvedú dva príklady typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v jednotlivých krajinných pásmach Európy, 	<p>Škandinávsky polostrov, Pyrenejský polostrov, Apeninský polostrov, Balkánsky polostrov</p> <p>Britské ostrovy, Island, Sicília, Korzika, Sardínia</p> <p>Stredozemné more, Severné more, Čierne more, Baltské more, Kaspické more</p> <p>Lamanšský prieliv, Gibraltársky prieliv, Atlantický oceán</p> <p>nultý poludník, severný polárny kruh</p> <p>Alpy, Pyreneje, Karpaty, Apeniny, Škandinávske vrchy, Ural, Mont Blanc, Etna</p> <p>Východoeurópska nížina, Panónska panva</p> <p>povodie, úmorie, rozvodie</p> <p>Volga, Odra, Dunaj, Rýn, Labe</p> <p>kontinentalita</p> <p>ľadovec</p> <p>podnebné pásma</p> <p>typy krajín</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zhrnú dôvody starnutia obyvateľov Európy, ✓ zhodnotia vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Európy, 	<p>Moskva, Paríž, Londýn, Berlín, Rím</p> <p>rozmiestnenie obyvateľstva, hustota zaľudnenia</p> <p>štruktúra obyvateľstva, národnostné zloženie, náboženské</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ uvedú príčiny náboženskej a národnostnej rôznorodosti obyvateľov Európy, ✓ vysvetlia pojem štruktúra obyvateľstva, ✓ zdôvodnia nízky podiel obyvateľov zamestnaných v poľnohospodárstve, ✓ vysvetlia príčiny vysokého stupňa urbanizácie Európy, ✓ v obsahu tematickej mapy rozlíšia štyri najzaľudnenejšie oblasti Európy a všetky mestá s viac ako miliónom obyvateľov („čítanie“ mapy), ✓ porovnajú hospodársku vyspelosť a štruktúru priemyslu piatich rozlohou najväčších štátov Európy, ✓ na konkrétnych príkladoch vysvetlia význam EÚ, ✓ zaujmú postoj k dvom závažným problémom Európy, ✓ zdôvodnia zaradenie štyroch pamiatok Európy do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukážu ich na mape, ✓ zhodnotia výnimočnosť postavenia Nemecka (Francúzska, Spojeného kráľovstva, Ruska) v Európe a vo svete, ✓ rozlíšia na mape jednotlivé oblasti Európy a uvedú dôvody ich vyčlenenia, ✓ usporiadajú podľa rozlohy a počtu obyvateľov tri najväčšie štáty 	<p>zloženie hospodárstvo, nerastné suroviny problémy Európy oblasti Európy Nemecko Francúzsko Spojené kráľovstvo Švédsko Taliansko Rusko pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>
---	---

<p>Európy, ✓ vystihnú tri spoločné a tri rozdielne črty štátov v jednotlivých oblasti Európy.</p>	
--	--

Slovensko

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiaci na konci 9. ročníka základnej školy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zhodnotia polohu Slovenska v rámci Európy a sveta z mapy (hranice, susedné štáty, horské celky, nížiny, podnebné pásma) („čítanie“ mapy), ✓ identifikujú na mape najväčšie pohoria, nížiny a kotliny Slovenska, ✓ vysvetlia vplyv oceánu a prevládajúceho západného prúdenia vzduchu na podnebie Slovenska, ✓ zdôvodnia vznik troch klimatických oblastí na území Slovenska, ✓ vymedzia a porovnajú podľa mapy povodia najväčších slovenských riek, ✓ vysvetlia príčiny rozdielov v množstve vody počas roka v najväčších riekach Slovenska, ✓ v tematickej mape rozlíšia oblasti s vysokým výskytom zdrojov podzemnej vody, ✓ odôvodnia pomocou nákresu usporiadanie vegetačných (rastlinných) stupňov na Slovensku, 	<p>Karpaty Slovenské rudohorie, Štiavnické vrchy, Slovenský raj, Slovenský kras, Muránska planina, Veľká Fatra, Malá Fatra, Poľana, Pieniny, Vihorlat, Slanské vrchy, Nízke Beskydy Podunajská nížina, Záhorská nížina, Hornonitrianska kotlina, Považské podolie, Žilinská kotlina, Juhoslovenská kotlina, Košická kotlina, Východoslovenská nížina Dunaj, Váh, Hron, Orava, Hornád, Ondava jazerá, plesá, umelé vodné nádrže minerálne a termálne pramene klimatické oblasti vegetačné (rastlinné) stupne chránené oblasti</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ uvedú päť typických rastlinných a živočíšnych druhov žijúcich v jednotlivých vegetačných stupňoch, ✓ v tematickej mape ohraničia veľkoplošné chránené územia na Slovensku („čítanie“ mapy), 	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ v časovej postupnosti zaradia tri najdôležitejšie historické udalosti v dejinách Slovenska, ✓ vysvetlia príčiny zmien v počte obyvateľov Slovenska za posledných 50 rokov, ✓ zhodnotia vplyv prírodných podmienok na nerovnomerné rozmiestnenie obyvateľstva Slovenska, ✓ zdôvodnia rozmiestnenie národností na území Slovenska, ✓ na základe tematickej mapy vytvoria zoznam desiatich najľudnatejších miest Slovenska, ✓ zdôvodnia výnimočnosť postavenia Bratislavy a Košíc na Slovensku a v Európe, ✓ vysvetlia príčiny zmien v hospodárstve Slovenska po roku 1989, ✓ v obsahu tematickej mapy rozlíšia najznečistenejšie oblasti Slovenska („čítanie“ mapy), ✓ porovnajú hospodárstvo a odvetvovú štruktúru priemyslu v jednotlivých regiónoch Slovenska, ✓ zhodnotia možnosti Slovenska z pohľadu rozvoja cestovného ruchu, 	<p>história</p> <p>obyvateľstvo</p> <p>mestá, vidiecke sídla</p> <p>Bratislava, Trnava, Košice, Prešov, Banská Bystrica, Žilina</p> <p>hospodárovo a nerastné suroviny</p> <p>administratívne členenie</p> <p>cestovný ruch</p> <p>problémy Slovenska</p> <p>regióny Slovenska</p> <p>pamiatky zaradené v zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO</p>

✓ zaujmú postoj k trom závažným problémom Slovenska,✓ zdôvodnia zaradenie piatich pamiatok do Zoznamu kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO a ukážu ich na mape,✓ vymedzia na mape administratívneho členenia Slovenska hranice jednotlivých krajov (VÚC) a určia ich hlavné mestá,✓ porovnajú prírodné podmienky krajov na západnom, strednom a východnom Slovensku,✓ usporiadajú podľa rozlohy a počtu obyvateľov tri najväčšie kraje Slovenska,✓ porovnajú jednotlivé kraje navzájom a vystihnú tri spoločné a tri rozdielne črty v ich hospodárstve.	